

soonlijkheid volkomen in overeenstemming waren met het begeeren en het streven van zijn diepste „ik“, dan zou of aan den toestand voor God van dat diepste „ik“ ernstig moeten worden getwijfeld, of zij zouden als heiligen leven.

Maar juist bij den wedergeborene is door geloof de beleving, dat ook zijn uitlijden op den weg der gehoorzaamheid, ook zijn velerlei redenen tot klacht („ik ellendig mensch“) niets verandert aan zijn „ik“ in zijn binnenste kern. Dat „ik“ kan maar een van beide zijn: het kan staan in ongelooft of in geloof. Het was van nature van God afgekeerd, maar de wedergeboorte was de daad des Geestes die het afgekeerde „ik“ weer naar God toeboog. En in die toebereiding ligt tevens de wondere genade Gods dat hij ons „ik“ dan voor goed vast zet. Wij gelooven „de volharding der heiligen“.

En toch blijft er ook bij dien wedergeboren mensch in zijn bewustzijn, in zijn neigingen, in zijn streven nog zoo heel veel dat juist zich nog van God wil afkeeren. Hij zondigt elken dag. En toch zegt de apostel dat een iegelijk die uit God geboren is, niet meer zondigt, ja zelfs niet meer kan zondigen, overmits het zaad Gods in hem blijft.

Dat komt omdat zijn verborgenste, binnenste „ik“ heilig is voor God. Het is afgesneden van de zonde. Het is niet meer in staat om te vervallen van de genade. Het heeft van God ontvangen het eeuwige leven. Met dit herboren „ik“ heeft de Heilige Geest een stage gemeenschap. Uit den Heiligen Geest ontvangt dit herboren „ik“ zijn aandringen. En Paulus zeide: „Als ik (Paulus) de zonde doe, zoo doe ik dezelve niet meer“. Als Paulus de zonde doet komt ze niet uit zijn diepste „ik“ maar uit heel iets anders.

Ook hier komen wij nu niet meer uit de vraagstelling uit, indien wij niet erkennen dat wij het woord „ik“ eenzijdig wel gebruiken moeten voor den totaal-persoon, maar dat wij het anderzijds ook gebruiken moeten voor de kern onzer persoonlijkheid.

En bij dezen stand van zaken moeten we nu wel de verklaring aanvaarden die we reeds boven ook in een ander verband gaven. Het is deze, dat niet alles wat het „ik“ is en wat het „ik“ heeft daarom ook aanstonds in het bewustzijn van den mensch leeft en heerscht.

Het is nu deze worsteling tusschen ons „ik“ en het leven van ons bewustzijn en het leven van onze daad, die in de bekeering wordt uitgestreden.

Op beide zijden van de bekeering toch wordt in de Schrift de nadruk gelegd. De Schrift immers heeft voor bekeering twee woorden. In de eerste plaats het woord metanoia, dat beteekent: omzetting van het bewustzijn, (of wil men misschien meer letterlijk maar daarom nog niet meer juist: omzetting van het verstand) en epistolē, d.i. omzetting, ommekeer van den wandel.

Maar dit onderscheid tusschen wedergeboorte en bekeering kan slechts worden verklaard, indien wij aanvaarden dat het „ik“ voor God heilig kan zijn, terwijl overigens de totaal-persoon als individu nog beginnen moet aan de omzetting van het bewustzijn en aan de radicale wijziging van zijn levenswandel. Zoowel de Schrift als de levenspraktijk leeren ons dat immers een verandering van ons „ik“ in de wedergeboorte niet op hetzelfde oogenblik gevolgd wordt door een totale wijziging van ons bewustzijnsleven en door een volmaaktheid van wandel.

Nu gaat ook die omzetting van het bewustzijn evenmin als de wijziging van den levenswandel buiten Gods werk om. Vandaar dan ook dat in de Schrift de bekeering zoowel omschreven wordt als werk van den mensch, als werk Gods. Het proces van de bekeering in beiderlei zin voltrekt zich bij den eenen persoon ook sneller dan bij den anderen, al is het helaas waar dat ook de allerheiligsten, zolang ze in dit leven zijn nog maar een klein beginsel dezer gehoorzaamheid hebben. Maar in beginsel staat het toch zoo, dat daar waar het „ik“ eenmaal door Gods genade is omgezet, ook de omzetting van het bewustzijn steil in beginsel althans volgen zal.

Het „ik“, herschapen om te heerschen op zulk een wijze, dat de mensch weer een geestelijke mensch worden zal in al de sferen van het bewustzijn, zal zijn heerschappij bij den waarachtig geloovige althans in beginsel moeten doen gelden. Deze gelding van het herboren „ik“ door de kracht des Heiligen Geestes bewerkt, brengt den geloovige tot het leven der heiligmaking. Daarom beteekent de wedergeboorte ook wel een principiële ommekeer voor den geheelen persoon. Maar de worsteling waarvan Romeinen 7 zulk een klare taal spreekt, blijft.

Bij den onwedergeboren mensch is er telkens een overheerscht worden door hetgeen de zonde en de ongehoorzaamheid in zijn leven indraagt. Die mensch is van nature „vleeschelijk“; hij is psychisch („psuchikos“, bij ons vertaald: „natuurlijk“). Daar leeft het „ik“, gebogen omlaag, onder de wet des vleesch.

Maar juist in de kern van zijn persoonlijkheid wordt de mensch door den Geest Gods bij de

wedergeboorte aangegrepen. En dit aangegrepen zijn in zijn „ik“ postuleert, eischt, voor het bewustzijn van ieder geloovige die midden in den storm van bekeering en heiligmaking staat het wezenlijke bestaan van dat „ik“.

J. W.

MUZIKALE KRONIEK

De Matthäus-Passion-uitvoering door de Nederlandsche Bachvereniging te Naarden.

Ook dit jaar heeft de Nederlandsche Bachvereniging op Goeden Vrijdag der traditie getrouw Bachs Matthäus-Passion uitgevoerd in de Groote Kerk te Naarden. Gelukkig heeft de opmerking bij vorige uitvoeringen door enkele recensenten gemaakt, dat een onverkorte weergave van het werk niet gewenscht was, te veel eischte van de hoorders, geen effect gehad. Ook nu weer gaf men 's morgens van 11 uur tot half 1 het eerste gedeelte, dat eindigt met het machtige, prachtig bewerkte slotkoraal (melodie als Psalm 68) „O Mensch, bewein' dein' Sünde gross“, waarvan de melodie zoo helder uitkomt dank zij het knapen-koor, terwijl 's middags van 2 tot 4 uur het tweede gedeelte ten gehore werd gebracht. Ook het publiek had zich niet laten afschrikken door het onverkort weergeven van Bachs meesterwerk, want ook ditmaal was de zeer ruime kerk overvol, geen plaats onbezet.

Wat de wijze van uitvoeren betreft valt steeds weer te roemen het pogen om elk effectbejag te vermijden en te trachten het werk te geven, zooals Bach het zich waarschijnlijk heeft gedacht en het heeft doen uitvoeren. Dat eischt geen geringe offering van de uitvoerenden, want telkens weer biedt de gelegenheid zich aan om door te dramatiseren eigen kunnen te beter te laten uitkomen. En het kunnen is hier bij de uitvoerenden buitengewoon groot; zóó groot, dat ook zonder één enkele poging om door onwaardig effectbejag te schitteren ten koste van het geheel, een weergave verkregen wordt, die de toehoorders in alle hoeken gevuld kerk al den tijd in beslag neemt, zoodat de drie en een half uur, die de uitvoering vordert, slechts één enkel oogenblik schijnen.

Is dan ook moeilijk om aan te geven wat de glanspunten waren in deze uitvoering, daar niet alleen de bekendste aria's en koren ten volle tot hun recht kwamen, maar ook de onbekende en schijnbaar minder belangrijke gedeelten een weergave genoten, die in alle opzichten af was en ze ten volle tot hun recht deed komen. De dirigent, Anton van der Horst, toonde door zijn weergave, ook van details, een steeds dieper gaande bestudeering en verder doordringend inzicht in het werk. Als solisten werkten mee de dames Jo Vincent en Ilona Duriga en de heeren Louis van Tulder, Max Kloos, Willem Ravelli, Smulders, Smithuyzen en Louman, terwijl enkele koorleden de kleinere partijen zongen. Zoowel de aria's als de recitatieven kwamen ten volle tot hun recht, inzonderheid ook de belangrijke partij van den evangelist. Het Utrechtsch Stedelijk Orkest zorgde als altijd voor de instrumentale begeleiding, terwijl de clave cimbel partij uitnemend werd weergegeven door mej. Marie Landré en de orgel-partij in handen was van Valentijn Schoonderbeek. Het Bachkoor deed de koorgedeelten uitstekend tot hun recht komen en het knapen-koor deed in het eerste gedeelte genieten van zijn helder gezongen koralen. De beste roem is, dat het werk tot ons kwam als een eenheid, dat geen enkel oogenblik gevoeld werd, welke ontzaglijke moeilijkheden de uitvoerenden bij het geven van dit werk te overwinnen hebben. Natuurlijk blijven altijd nog wel enkele kleinigheden verbetering vragen, ik denk aan enkele ritenuto's in het eerste gedeelte waar de samengang van het vocale en instrumentale gedeelte soms even minder nauwkeurig was en enkele momenten waar de orgelbegeleiding nog iets accurater had kunnen zijn, maar deze vlekjes waren zoo gering, dat ze niet in staat waren den totaal-indruk ook maar iets te benadeelen.

Al luisterende viel het me op, hoe Bach tot vijfmaal toe de melodie gebruikt van „Herzlich thut mich verlangen“ (dezelfde melodie als van Gezang 123, die tot tweemaal toe is aangegeven bij de pas aangenomen uitbreiding van onzen gezangsbundel). De eerste vier maal behandelt Bach de harmonisatie dezer melodie zeer vrij, eerst na den kruisdood als de melodie gebruikt wordt voor de woorden: „Wenn ich einmal soll scheiden“ wordt de melodie phrygisch geharmoniseerd. Een tweede eigenaardigheid, die me opviel was het optreden der verschillende stemmen in het „Recitativo e Coro“ dat onmiddellijk aan het slotkoraal voorafgaat. De bassolist begint daar en wordt beantwoord door het koor, waarbij de sopraanpartij de leiding heeft; zoo wordt de altsolo beantwoord door het koor, waarbij de baspartij de leiding heeft; alleen de tenorsolist ziet zijn solo beantwoord door het koor met als leidende partij de tenor.

Bussum.

D. STROO.

PERSSCHOUW

Korte opmerking inzake pluriformiteitsdebat.

Nu om redenen, die geheel buiten het eigenlijke geschiedpunt of de leiding van ons blad liggen, besloten werd (zie elders) de verdere afhandeling van de door mij contra Prof. Hepps gestelde vraagpunten nog wat te laten wachten, zie ik er ook van af, Dr Berkouwer reeds te antwoorden, gelijk ik hem verleden week beloofde.

En uitzondering moet ik echter maken voor één opmerking, die m.i. niet verder binnenkamergesprekken beheerschen moet. Dr Berkouwer zegt (vrij geciteerd)¹⁾:

Ik geloof niet, dat het artikel van Prof. Hepp tegen Prof. Schilder gericht was. Hebben ook niet Ds Feenstra en Ds Den Houting over de pluriformiteit der kerk geschreven?

Voorzoverre het woordje „ook“ erkent, dat in Dr B's hier geciteerden volzin eigenlijk had moeten staan: „niet alleen“ (tegen Schilder), zegt Dr B. geen nieuws, want ik zelf heb al dadelijk gezegd, dat er anderen waren. Overigens heb ik, toevalligerwijs juist in dezelfde week, waarin Dr B. dit schreef, aangewezen, op welken grond elk moet aannemen, dat Prof. Hepp nauwkeurige studie gemaakt heeft van wat „De Reformatie“ had geschreven; en tenslotte wijs ik — óók nog om een andere reden, die ik nu weer niet in de krant zet, (maar die daarom Dr B. niet behoefte te doen vragen, waarom ik toch zulke mysteriën bespreek) — erop:

a. dat Ds Feenstra 23 Nov. '28 voor het eerst over de pluriformiteit gehandeld heeft, en later 10 Juni '32; en meer niet;

b. dat Ds Den Houting eigenlijk zelf rechtstreeks niets gepubliceerd heeft over de pluriformiteit, dat evenwel 29 Juni 1932 Ds Den H. een referaat hield over de juiste beschouwing en waardeering van ons eigen kerkelijk instituut, welk referaat is opgenomen in het „Mannenblad“ Aug. 1932; en dat vervolgens in de nrs van Oct. en Nov. '32, Jan. en Febr. '33 de vragen, gerezen naar aanleiding van dit antwoord, zijn behandeld; en dat vervolgens op een predikanten/ouderlingenconferentie van 29 Sept. 1932 door Ds Den Houting is gerefereerd over de eenheid der kerk, ook in haar openbaring als instituut, waarvan slechts de stellingen gepubliceerd zijn; dat eindelijk Ds Den H. voor een ouderlingenconferentie van 9 Nov. 1932 sprak over kerkelijk besef, opgenomen later in het „Ouderlingenblad“, waarschijnlijk Jan. en Febr. 1933; dat Ds Den H. vroeger wel eens sprak (7 Mei 1920) op een Gorcumsche predikantenconferentie over „art. 27—29 der Ned. Gel. Bel. en de Plurif. der Kerk“, welk referaat de aandacht gehad heeft van Dr Buizer (Acta Leeuwarden, 246);

c. dat ik zelf herhaalde malen schreef over de pluriformiteit, en de pluraliteit, maar dit vooral deed in het jaar 1932, vooral dan weer tegen het einde van 1932; m.a.w.

d. dat wie zich bezig hield met Ds Feenstra en Ds Den Houting, en dan voorts — gelijk Prof. Hepp verklaarde — nauwkeurig heeft geanalyseerd „de“ kritiek (op „de“ „leer der pluriformiteit“) van „hen“, die in den laatsten tijd op deze leer kritiek hebben uitgeoefend, dan ook moet hebben gedacht aan wat „De Reformatie“ schreef over het onderwerp, en zich moet hebben gekeerd daartegen;

e. vooral ook, omdat wat „De Reformatie“ schreef, ten deele samenviel, en ten deele samenhang met de discussie, die in de pers over deze dingen gevoerd was, en daarvan ook duidelijk kennis had gegeven.

De rest komt dan later wel, als ik het onderwerp afhandel.

De schilder en de Scheppez.

In „De Nieuwe Eeuw“ wordt gehandeld over den schilder W. Schuhmacher. Van den welken ons tot onze niet geringe verbazing verzekerd wordt, dat hij „geen passielooze“ is. Geciteerd wordt een over Schuhmacher handelend artikel van R. H. Dijkstra, Vrije Bladen, XI, 2. We lezen:

Dijkstra teekent Schuhmacher vervolgens als landschap-, daarna als stillevens-schilder. Toen hij de mogelijkheden van dit laatste genre tot haar uiterste had gedreven, sprak het welhaast vanzelf, aldus Dijkstra, dat hij zich daarna intensiever dan ooit tevoren aan de reactie van den mensch gewijd heeft. „Naar den Genesis werd de mensch het laatste geschapen, en het schoppingsverhaal heeft te lang en te zeer de laatste overtuigingen der menschen mede beheerscht, dan dat het niet zeer dom zou zijn zich boven de eenvoudige waarheden daarvan, hoe dan ook begrepen, verheven te achten. Als de God, in wie eeuwen en volken troost en kracht tot volharding vonden, niet rustte voor hij den mensch geschapen had, kan de schilder, die een wereld te herscheppen krijgt, zijn taak niet volbracht rekenen zoolang hij in zijn arbeid den mensch niet betrokken heeft, en is zulks te doen naar eigen vermogen zijn laatste en nobelste roeping.

Wie de ontwikkeling van Schuhmacher met belangstelling volgden, twifelen niet, of zij zou tot aanvaarding dier roeping leiden.

Eenige interessante portretopdrachten kwamen op den julisten tijd en gaven Schuhmacher gelegenheid tot schilderen van belangrijke schilderijen als de portretten van Prof. S. en mevr. v. d. L.

We hebben toch wel noodig een terugkeer tot het

1) Dit stukje persschouw was bestemd voor het nummer van verleden week. Bij de post of bij de opening der enveloppe ter drukkerij moet evenwel het kleine knipseltje, dat ik als citaat van Dr Berkouwer had ingesloten, zijn zoek geraakt. Daarom kon de drukkerij tot mijn spijt verleden week niet dit stuk opnemen. Ik citeer thans eenigszins vrij uit mijn geheugen, en verontschuldig hiermee tevens het komen met mosterd in de pauze van den maaltijd.

a b c van
moedige“ of
waard blijven

Ult „De Na

Leven d

langer?

„Kortere“

der meest

Hij bewee

levensduur

twee jaar z

De oorza

den in de

vrouw heel

heeft geen

is ze no

drinken.

De overd

gewoest va

Volgens

physiek en

wanneer e

laagje vet.

„Voor v

vrouwen h

amen ver g

Amerika te

Het Ned. e

Te Koffi

deel van d

scheiden om

de eerste g

H. Avondm

Men zal in

En inzake d

voormalige b

ling van Chr

Er is dus

men meent, d

te heeten.

Tenzij iem

voering der

opgehouden,

anders over.

Trouwens,

De Nieuwe

Er zijn n

Confucian

valscht en

ondermijnd

deze „begu

conservatie

ambtenaret

kooplieden

doortrokken

ken. Deze l

woordige u

politieke e

men de out

leer van C

aanhanger

seeten tot

eischen, de

den meest

van buiten

wel als ho

vergeefsch

Confucian

Dat de zit

kunnen betw

Maar wat

het Confucius

naam overig

zijn bestaan

dom“ prijs g

met het O o s

in het hoofd

Voor ons

Achter het

Christendom

en te eeren.

Da P. Prim

werk van Al

hundreds“, 11

Velen me

die momen

vallig vers

Nationaal-S

lijk verban

in Holland,

het liefst v

Deze voo

heid in stri

hieronder

uit het bov

Welke is

Schrijver

heeft tegenov

der Joden“;

Achter d

loest de h

een schred

houding v

der joden.

Jodendom